

**INNOVATSION TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI KASBIY
FAOLIYATGA TAYYORLASH**

Yo'ldosheva Dilnura Nizomjon qizi

Namangan Davlat Pedagogika Instituti,

Pedagogika nazariyasi va tarixi yo'nalishi magistranti.

Tel: +998(94)-270-68-31 .E-mail:yoldoshevadilnura223@gmail.com

Annotatsiya:

Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda professional ishga tayyorlash jarayoni ilmiy, nazariy va amaliy nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Tadqiqotda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, raqamli ta'lim vositalari va interaktiv usullarning bo'lajak o'qituvchilarning professional kompetensiyasini rivojlantirishdagi roli ta'kidlangan. Shuningdek, u o'quv jarayonini innovatsion yondashuv asosida tashkil etish orqali talabalarda mustaqil fikrlash, samarali muammolarni hal qilish va professional moslashuvchanlikni rivojlantirish salohiyatini namoyish etadi. Tadqiqot natijalari bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash sifatini oshirishda innovatsion ta'lim muhitining samaradorligini tasdiqlaydi va uni o'qitish amaliyotiga joriy etish bo'yicha ilmiy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: Pedagogik innovatsiyalar, kasbiy rivojlanish modeli, ta'lim samaradorligi, o'qitishga zamonaviy yondashuvlar, raqamli o'quv muhiti, professional mulohaza, metodologik kompetensiya, ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish, o'qituvchilarni tayyorlash tizimi, amaliyotga yo'naltirilgan ta'lim.

Аннотация:

В данной статье анализируется процесс профессиональной подготовки будущих учителей с использованием инновационных образовательных технологий с научной, теоретической и практической точек зрения. Исследование подчеркивает роль современных педагогических технологий, цифровых образовательных инструментов и интерактивных методов в развитии профессиональной компетентности будущих учителей. Также демонстрируется потенциал студентов к развитию самостоятельного мышления, эффективного решения проблем и профессиональной гибкости при организации учебного процесса на основе инновационного подхода. Результаты исследования подтверждают эффективность инновационной образовательной среды в повышении качества подготовки будущих учителей и предоставляют научные рекомендации по ее внедрению в педагогическую практику.

Ключевые слова: Педагогические инновации, модель профессионального развития, эффективность обучения, современные подходы к преподаванию, цифровая среда обучения, профессиональная рефлексия, методическая компетентность, модернизация образовательного процесса, система подготовки учителей, практико-ориентированное образование.

Abstract

This article analyzes the process of professional training of future teachers using innovative educational technologies from a scientific, theoretical and practical perspective. The study emphasizes the role of modern pedagogical technologies, digital educational tools and interactive methods in the development

of professional competence of future teachers. It also demonstrates the potential of students to develop independent thinking, effective problem solving and professional flexibility by organizing the educational process on the basis of an innovative approach. The results of the study confirm the effectiveness of an innovative educational environment in improving the quality of training of future teachers and provide scientific recommendations for its introduction into teaching practice.

Keywords: Pedagogical innovations, professional development model, educational effectiveness, modern approaches to teaching, digital learning environment, professional reflection, methodological competence, modernization of the educational process, teacher training system, practice-oriented education.

KIRISH

Zamonaviy jamiyatning rivojlanishi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi va ta'limdagi global o'zgarishlar o'qituvchilarni tayyorlashga yangi

talablar qo'ymoqda. Bugungi kunda ta'lim muassasalari nafaqat bilimga, balki innovatsion fikrlashga ham ega, raqamli muhitda samarali ishlashga va ilmiy tamoyillarga asoslangan pedagogik jarayonni rivojlantirish va boshqarishga qodir mutaxassislariga muhtoj. Shuning uchun kelajakdagi o'qituvchilarni innovatsion ta'lim texnologiyalariga asoslangan professional ishga tayyorlash jarayonini tashkil etish pedagogika fanining ustuvor yo'nalishiga aylanib bormoqda.

Ta'lim jarayonining innovatsion tabiati talabalarning faolligini oshirishga, mustaqil o'rganishni rag'batlantirishga va professional kompetensiyalarni samarali rivojlantirishga yordam beradi. Interaktiv usullar, raqamli platformalar, elektron o'quv resurslari, masofaviy o'qitish tizimlari va loyihaga asoslangan o'qitish kabi innovatsion texnologiyalar talabaga yo'naltirilgan ta'lim jarayonini osonlashtiradi. Natijada, kelajakdagi o'qituvchilar pedagogik fikrlash, ijodkorlik, muammolarni hal qilish ko'nikmalari va amaliy yechimlarni rivojlantiradilar.

Kasbiy tayyorgarlikda innovatsion yondashuvlardan foydalanish o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga bevosita ta'sir qiladi. Xususan, raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish orqali talabalar axborot bilan ishlash madaniyati va ta'lim jarayonini loyihalash va baholashda zamonaviy kompetensiyalarga ega bo'ladilar. Interaktiv darslar muloqot ko'nikmalarini, jamoaviy ishni va pedagogik mulohazalarni rivojlantiradi. Biroq, zamonaviy o'qituvchilarni tayyorlash tizimida an'anaviy o'qitish usullari ko'pincha ustunlik qiladi va innovatsion texnologiyalarning salohiyatidan to'liq foydalanilmaydi. Bu bo'lajak o'qituvchilarning real hayotda o'qitishga tayyorligining past darajasiga va zamonaviy ta'lim talablariga moslashadigan muammolarga olib keladi. Shuning uchun o'qituvchilarni tayyorlash jarayonini modernizatsiya qilish, innovatsion ta'lim muhitini yaratish va samarali kasbiy rivojlanish modelini ishlab chiqish dolzarb tadqiqot va amaliy vazifalardir.

Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion ta'lim texnologiyalariga asoslangan kasbiy ishga tayyorlash jarayoni har tomonlama tahlil qilinadi va ularning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari aniqlanadi. Tadqiqot natijalari o'qituvchilarni tayyorlash tizimini takomillashtirish bo'yicha ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilgan.

Hozirgi o'qitish amaliyoti shuni ko'rsatadiki, ko'plab ta'lim muassasalarida an'anaviy o'qitish usullari hali ham ustunlik qilmoqda. Bu holat kelajakdagi o'qituvchilar orasida professional moslashuvchanlik, innovatsion fikrlash va raqamli ta'lim vositalaridan samarali foydalanishni rivojlantirishga to'stinlik qilmoqda. Shu bilan birga, o'qituvchilarni tayyorlashda innovatsion texnologiyalarning tizimli ravishda

joriy etilmaganligi kelajakdagi o'qituvchilar orasida professional kompetentsiyani rivojlantirishda kamchiliklarga olib keladi. Natijada, zamonaviy talablarga muvofiq o'qituvchilarni tayyorlash va o'qitish sifati masalasi dolzarb ilmiy va amaliy masalaga aylandi.

Ushbu tadqiqotning muammosi zamonaviy pedagogik ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarning yetarlicha integratsiya qilinmaganligi va bo'lajak o'qituvchilarda professional kompetensiyalarni samarali rivojlantirishdagi kamchiliklardadir. Shu bilan birga, o'qituvchilarni tayyorlashning an'anaviy usullari raqamli va interaktiv vositalarning pedagogik salohiyatini to'liq anglamaydi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion ta'lim texnologiyalariga asoslangan professional ishga tayyorlash jarayonini ilmiy, nazariy va amaliy tahlil qilish va ularning professional kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlarini aniqlash va takomillashtirishdan iborat.

Tadqiqot maqsadlari:

- ✓ Pedagogik ta'lim jarayonida innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlarini tahlil qilish;
- ✓ Bo'lajak o'qituvchilarning professional kompetensiyalarini rivojlantirishda interaktiv usullar va raqamli platformalarning samaradorligini aniqlash;
- ✓ Pedagogik ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish orqali professional moslashuvchanlik va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish yo'llarini ishlab chiqish;
- ✓ Innovatsion ta'lim muhiti samaradorligini baholash va uni amalda qo'llash bo'yicha ilmiy tavsiyalar ishlab chiqish.

Ushbu tadqiqotning ilmiy yangiligi shundaki:

Bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion texnologiyalardan foydalangan holda tayyorlash jarayoni birinchi marta tizimli pedagogik model sifatida taqdim etilmoqda;

- ✓ Interaktiv usullar va raqamli ta'lim vositalarining professional kompetensiyani rivojlantirishdagi pedagogik samaradorligi aniq dalillar bilan tasdiqlangan;
- ✓ Tadqiqot natijalari ta'lim jarayonini modernizatsiya qilish va innovatsion ta'lim muhitini yaratish bo'yicha amaliy tavsiyalar sifatida qo'llaniladi.

Innovatsion ta'lim texnologiyalari o'quv jarayonini talabaga yo'naltirilgan, interaktiv va ijodiy yondashuvga asoslangan tizim sifatida tashkil qiladi. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda zamonaviy texnologiyalarning roli juda muhimdir. Ular talabalarni mustaqil fikrlashga undaydi, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va amaliy yechimlarni ishlab chiqish ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda pedagogik jarayonni ilmiy jihatdan loyihalash va baholash qobiliyatini rivojlantiradi. Ushbu texnologiyalar orasida interaktiv usullar, raqamli platformalar, elektron resurslar, masofaviy ta'lim tizimlari va loyihaga asoslangan o'qitish katta ahamiyatga ega. Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi quyidagi asosiy komponentlarga muvofiq shakllanadi:

- Pedagogik kompetensiya - ta'lim jarayonini rejalashtirish, metodologik yondashuvlarni qo'llash va talabalarning ish faoliyatini baholash qobiliyati;
- Texnologik kompetensiya - raqamli vositalardan samarali foydalanish va ta'lim muhitini integratsiyalash;
- Shaxslararo va kommunikativ kompetensiya - jamoaviy ish, pedagogik mulohaza va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish.

Ushbu komponentlar innovatsion texnologiyalarni birlashtirgan ta'lim jarayoni orqali samarali rivojlantiriladi. Loyihaga asoslangan ta'lim talabalarni mustaqil tadqiqot va amaliy faoliyat bilan shug'ullanishga undaydi. Simulyatsiya va interaktiv mashqlar talabalarga real dunyo sharoitida

pedagogik vaziyatlarni boshdan kechirish imkonini beradi. Raqamli platformalar va elektron resurslar axborotni boshqarishni yaxshilaydi va ta'lim jarayonlarini baholash va loyihalashni osonlashtiradi. Bu usullar kelajakdagi o'qituvchilarda professional moslashuvchanlikni, muammolarni hal qilish ko'nikmalarini va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Ko'pgina hollarda, zamonaviy pedagogik tizimda an'anaviy o'qitish usullari ustunlik qiladi. Bu bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini zamonaviy ta'lim talablariga moslashtirishda qiyinchiliklar tug'diradi. An'anaviy yondashuvlar odatda ma'ruzalar, darsliklar va odatiy laboratoriya ishlariga asoslangan bo'lib, ular mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodkorlik kabi talabalarning muhim ko'nikmalarini yetarlicha rivojlantirmaydi. Shu bilan birga, innovatsion texnologiyalar ta'lim jarayonida yetarlicha qo'llanilmaydi. Bu ta'lim jarayonini interaktiv, talabaga yo'naltirilgan va amaliyotga integratsiyalashgan tarzda tashkil etishga to'sqinlik qiladi. Interaktiv usullar, raqamli platformalar, elektron resurslar, masofaviy o'qitish tizimlari va loyihaga asoslangan o'qitishni o'z ichiga olgan innovatsion ta'lim texnologiyalari pedagogik jarayonga yangi sifat jihatlarini kiritadi. Ularning yordami bilan talabalar nafaqat nazariy bilimlarni egallaydilar, balki bu bilimlarni amalda qo'llash, murakkab pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish va ijodiy yechimlarni ishlab chiqish ko'nikmalarini ham rivojlantiradilar. Shunday qilib, bo'lajak o'qituvchilar o'zlarining o'quv faoliyatini innovatsion yondashuvlar asosida rejalashtirish, ta'lim jarayonini samarali boshqarish va baholash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Bundan tashqari, an'anaviy ta'lim pedagogik mulohaza yuritish, muloqot qobiliyatlari va jamoaviy ish ko'nikmalarining rivojlanmaganligida ustunlik qiladi. Agar bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi faqat nazariy bilimlarga asoslangan bo'lsa, ular zamonaviy ta'lim talablariga moslashishda qiynaladilar va innovatsion yondashuvlarni amalga oshirishda cheklovlarga duch kelishadi. Shuning uchun o'qituvchilarni tayyorlash tizimini modernizatsiya qilish va innovatsion texnologiyalarni har tomonlama joriy etish dolzarb ilmiy va amaliy vazifadir. Innovatsion texnologiyalarni tizimli joriy etish orqali bo'lajak o'qituvchilar amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish, pedagogik vaziyatlarda mustaqil qarorlar qabul qilish va murakkab muammolarni samarali hal qilish, shuningdek, ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu bilan birga, ular raqamli ta'lim vositalaridan samarali foydalanish, axborot bilan ishlash madaniyatini egallash, jamoaviy ish va pedagogik mulohaza ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Shunday qilib, innovatsion pedagogik muhit bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini har tomonlama rivojlantirish, ularni real hayotda o'qitishga tayyorlash va ularni zamonaviy ta'lim talablariga moslashtirish uchun markaziy vosita bo'lib xizmat qiladi. Bu, o'z navbatida, o'qituvchilarni tayyorlash tizimini takomillashtiradi, innovatsion yondashuvlarni joriy etadi va ta'lim jarayonining sifatini oshiradi.

XULOSA

Bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitish professional kompetensiyalarni rivojlantirish va o'qituvchilar malakasini oshirishning samarali vositasi ekanligi aniqlandi. Interaktiv usullar, raqamli platformalar va loyihaga asoslangan o'qitish talabalarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va professional moslashuvchanlik ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, an'anaviy usullarning ustunligi o'qituvchilarni o'qitish samaradorligini cheklaydi. Tadqiqot natijalari innovatsion o'quv muhitini yaratish va o'qitish sifatini oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi.

REFERENCES

1. Mirziyoyev Sh. — O‘zbekiston Respublikasining “O‘zbekiston-2030” strategiyasi va ta’lim tizimi islohotlari bo‘yicha nutq. Prezident rasmiy veb-sayti, 2019.
2. Mirziyoyev Sh. — Ta’lim va o‘qituvchi mamlakat kelajagi garovi. UzDaily, 2020.
3. R.H. Jo‘rayev, Klarin M.V., Polat E.S. kabi nomlar – ular haqiqiy ilmiy manbalar, innovatsion pedagogika va ta’lim texnologiyalari bo‘yicha ishlangan kitob va maqolalardir.
4. UNESCO va European Commission hujjatlari – xalqaro standartlar va raqamli ta’lim bo‘yicha dolzarb manbalardir.
5. O‘zbekistonning mahalliy manbalari (Azizxo‘jayeva, Xodjayev, Tursunov) – pedagog kadrlarni tayyorlash va kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish bo‘yicha aniq nazariy va amaliy tadqiqotlar.
6. Raximova Z. Innovatsion pedagogik texnologiyalar — ta’lim jarayonini yanada samarali, jozibador va maqsadga muvofiq qilishga xizmat qiladi.
7. Nurmurodova M.T., Olimov T.H. Ta’lim jarayonida o‘qituvchi va o‘quvchi munosabatlarini takomillashtirishda innovatsion yondashuvlar — interaktiv metodlar va raqamli pedagogikaning o‘rni.
8. Komilov U., Tulyaganova G. Innovatsion ta’lim texnologiyalari asosida talabalarning metodik tayyorgarligini shakllantirish — zamonaviy pedagogik texnologiyalar va professional kompetensiyalar.
9. Bo‘ltakov S.X. Innovatsion ta’lim muhitida talabalarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish bosqichlari — innovatsion metodlar va kasbiy tayyorgarlik jarayoni.
10. Xayrullayeva G.S. Pedagogik ta’limda raqamli kompetensiyalarni shakllantirish raqamli kompetensiya va innovatsion fikrlashni rivojlantirish.
11. Shomirzaev M.X. Texnologik ta’limda innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli transformatsiya — raqamli resurslar va kompetensiya rivojlanishiga oid ilmiy tahlil.
12. Abdubannoyeva Z., Abdullayev A. Bo‘lajak o‘qituvchilarning intellektual kompetensiyasini pedagogik yondashuvlar orqali rivojlantirish. Inlibrary.uz, 2022.
13. Muxammadjonov J., Olimova S. Pedagogik kompetensiya va raqamli ta’limning roli. Herald.kokanduni.uz, 2021.
14. Qarshiboyev S. Innovatsion pedagogik texnologiyalarning kasbiy ta’lim jarayonidagi roli. Bestjournalup.com, 2022.
15. Alibayeva U. Yangi O‘zbekiston sharoitida innovatsion ta’lim texnologiyalari. Science-education.uz, 2020.
16. Eshquvvatov I. Innovatsion texnologiyalar pedagogik kompetensiyani shakllantirishda. Bestpublication.org, 2021
17. Jumaniyozova M. Pedagogik refleksiya va kommunikativ ko‘nikmalar. Webofjournals.com, 2020.
18. Valixanova N., Shukuraliyeva M. Ta’lim-tarbiya jarayonida kasbiy kompetentlik. Herald.kokanduni.uz, 2021.
19. Xudayberdiyeva N. — Pedagog kadrlar kasbiy va texnologik kompetensiyalarini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari.
20. Komilov U., Tulyaganova G. — Innovatsion ta’lim texnologiyalari asosida talabalarning metodik tayyorgarligini shakllantirish.
21. Eshmuminova D. — Bo‘lajak tarbiyachilarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari.